

Рисунок 2. Вікно розрахунку витрати повітря для провітрювання тупикової виробки

Програма VENTIL передбачає друк як результатів розрахунку, так і вихідних даних за бажанням користувача. Впровадження подібних програм в навчальний процес дозволяє студентам отримати практичні навички з використання ПЕОМ для розробки заходів з охорони праці.

Бібліографічні посилання:

1. Руководство по проектированию вентиляции угольных шахт. – К.: Основа, 1994. – 311 с.
2. НПАОП 10.0-1.01-10 Правила безпеки у вугільних шахтах. – Київ: 2010. – 430 с.
3. Збірник інструкцій до правил безпеки у вугільних шахтах: В 2 т. – Київ: Основа, 1996. – Т.1. – 426 с.; Т.2. – 410 с.

С.Є. Блохін, Я.В. Грищенко, О.В. Новицький, І.О. Таран
Національний гірничий університет

РОЛЬ КЕРІВНИКА У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Посади керівників транспортної сфери місцевих органів виконавчої влади є чи не найскладнішими серед адміністративних посад. Робота на цих посадах ставатиме ще складнішою у міру того, як керівники будуть працювати в умовах обмежених ресурсів та зростання значення технологій, з урахуванням новітніх знань та орієнтування на суспільно очікуваний результат, у центрі яких –

споживач послуг. Щоб відповідати новим суспільним тенденціям та вимогам, від керівника вимагаються компетентність, нові знання, навички та вміння; визнання того, що пристосування до швидкої зміни зовнішнього оточення, а також необхідні межі та обсяги повноважень, необхідних адміністраторам органів управління та закладів транспортної сфери, не можна забезпечити, тільки обійнявши певну посаду. Вони потребують відданості справі упродовж усього життя; урахування того, що вмінням управляти повинні володіти також інші фахівці, щоб шляхом встановлення партнерських стосунків можна було задовольнити мінливі вимоги майбутнього.

Адекватне виконання цієї ролі, по-перше, вимагає формування вмілого проведення політики організації та політичної далекоглядності, впевненості, забезпечення та контролю за якістю послуг, уваги до питань підвищення рентабельності, використання досягнень науки і техніки, інновацій та вміння вирішувати поточні і стратегічні проблеми. По-друге, керівникам необхідні нові знання та компетентність для створення транспортних організацій, які відповідають сучасним вимогам. При цьому для виконання ролі управлінця необхідне вміння бути лідером групи, створювати коаліції, вести переговори, врегульовувати конфлікти, а також бачити перспективи для своєї організації відповідно до суспільних потреб. Управлінцям майбутнього знадобляться політичні навички, вміння проводити міжгалузевий аналіз та створювати коаліції, а також розуміння політики різних партій та прогнозування можливих змін.

Наведені прогнози потребують таких уточнень:

Реформа змісту навчальних програм. Удосконалюються навчальні програми для керівників транспортної галузі, що передбачає оволодіння новими знаннями у таких сферах, як лідерство, політика та політична діяльність, управління транспортними компаніями, підвищення якості транспортних послуг, взаємозв'язок вартості та якості, використання результатів наукових досліджень у практичній діяльності та розв'язання ситуаційних вправ. Розробляючи навчально-методичні матеріали, необхідно приділяти увагу розвитку та орієнтуванню компетенцій, знань, вмінь та навичок щодо управління з урахуванням особливостей транспортної сфери.

Розвиток партнерства між навчальними закладами та організаціями транспортної сфери. Необхідно розвивати співпрацю між навчальними закладами та організаціями транспортної сфери, що забезпечуватиме відповідність навчальних програм у транспортній сфері широкому колу окремих галузей і буде сприяти кращому засвоєнню організаційних та управлінських компетенцій. Обмін знаннями між фахівцями-практиками та працівниками навчальних закладів потребує залучення до цього великої кількості організацій, що надають транспортні послуги в широкому діапазоні. При цьому необхідно визначити вигоди, які буде мати від такої співпраці кожна із сторін. Особливу увагу слід звернути на встановлення широкої взаємодії між діючими організаціями транспортної сфери, зокрема такими, яким властиві характеристики організацій майбутнього, та використання їх як моделей для вивчення і як основних засобів для навчання керівників.

Орієнтація на максимальне задоволення суспільних потреб щодо транспортних послуг. Це у майбутньому передбачає:

- створення нових за змістом та формами видів навчання, зокрема вечірньої, систем професійного підвищення кваліфікації тощо;

- розробку навчальних програм для керівників-практиків окремих служб у транспортній сфері;

- проведення короткотермінових семінарів з питань управління змінами, на які запрошуються керівники органів управління та багатопрофільних закладів з метою підвищення їхньої компетенції;

- проведення науковцями та працівниками транспортної сфери спільних досліджень, що стосуються проблем виробничої діяльності.

Компетентність, що відповідає певному етапу кар'єри. Перепідготовка керівників-транспортників повинна пов'язуватись з їх просуванням по службі та стосуватись набуття конкретних навичок. За умови динамічного розвитку транспортної сфери управлінцям необхідно постійно поглиблювати свої знання, щоб діяти на рівні, що відповідає організаційній моделі системи та суспільним потребам. Необхідно розвивати нові партнерські стосунки та відповідні структури професійного підвищення кваліфікації, до яких слід залучити практиків із професійних асоціацій та викладачів навчальних закладів, що сприятиме підготовці фахівців найвищої якості.

Підготовка майбутніх керівників. Керівники органів управління відіграють все більшу роль у всіх складових транспортної сфери. Спочатку посади професійних керівників були запроваджені для того, щоб покращити управління великими транспортними компаніями. Тепер у всіх державних та приватних організаціях, які здійснюють фінансування, управління, контроль, запроваджується посада керівника-адміністратора-менеджера. Хоча найбільш поширеною формою підготовки керівників у зазначеній сфері є підготовка на базі магістерської програми з організації перевезень та управління на транспорті, яку планується відкрити, керівники можуть здобувати освітньо-кваліфікаційні рівні та наукові ступені і з інших спеціальностей, включаючи магістра державного та публічного адміністрування, магістра управління бізнесом, магістра управління організаціями тощо. Саме ці освітні програми покликані задовольняти вимоги і сподівання бажаючих працювати у сфері управління на транспорті і сприяти їх еволюції (табл. 1). Щоб краще виправдати сподівання майбутніх керівників транспортної сфери, відбуваються істотні зміни в системі їх підготовки.

Керівники у майбутньому будуть покликані управляти, все частіше виходячи за межі своєї галузі. Це потребуватиме більшого вміння при створенні коаліцій та веденні переговорів, а також здатності концентрувати в одному напрямі зусилля стратегічних союзів та всіх тих, хто співпрацює, обслуговуючи певний регіон. Для цього знадобляться керівники, які позиціонують свою організацію як частку цілого.

Тому в майбутньому велике значення матиме вміння налагоджувати міжособистісні взаємовідносини та здатність розвивати співпрацю.

Таблиця 1

Еволюція ролі управлінця у сфері транспорту

Показник	Минуле	Сучасність	Майбутнє
Виконання ролі та переоцінка цінностей	Координація роботи працівників	Розширення можливостей для управлінців: досвід у сфері фінансів та стратегічному плануванні	Істотна роль керівників в управлінні людськими, а не лише фінансовими ресурсами
Підготовка майбутніх керівників	Значною мірою ізольована від основних теорій управління та організації	З'являється інтеграція, яка, однак, відрізняється від управління в промисловості. Орієнтація на діяльність організації	Повністю інтегрована в систему підготовки безперервного професійного підвищення кваліфікації. Орієнтована на суспільні потреби

Крім того, особливість управління в транспортній сфері в майбутньому буде означати відмову від спрямування на координацію служб до нового мислення, спрямованого на активне управління якістю впродовж усього періоду обслуговування. Новий підхід до виконання ролі управлінця необхідний також при використанні результатів науково-технічного прогресу та нововведень. У майбутньому виконання ролі керівника вимагатиме від практиків вміння виконувати науково-дослідну роботу у транспортній галузі, проведення експертизи управління та використання ресурсів. Більше уваги приділятиметься передбаченню змін, що виникають всередині широкого зовнішнього оточення, що змусить керівників постійно поповнювати свої знання про оточення, в якому вони працюють, та про управління ним.

Науково-дослідна робота з управління у транспортній сфері. Науково-дослідна робота у сфері управління транспортом набуває значного розвитку і, безперечно, сприяє вирішенню питань, які постають перед системою. Більше того, цілком імовірно, що координація досліджень у транспортній сфері відіграватиме важливу роль у процесі формування політики. Однак міжгалузеву природу досліджень та використання цих досліджень управлінцями слід оцінювати з точки зору майбутнього, хоча зрозуміло, що основні питання, що постають перед керівниками – це питання покращення якості обслуговування. Ще одна вимога – використання результатів наукових досліджень у зазначеній сфері при прийнятті управлінських рішень. Приймаючи будь-яке управлінське рішення, працівник повинен бути новатором, інколи провидцем, здатним також застосовувати результати наукових розробок у галузі управління на транспорті та формувати наукове бачення перспектив.

Основною метою впровадження магістерської навчальної програми зі спеціальності "**Організація перевезень та управління на транспорті**" є підготовка нової генерації та перепідготовка фахівців для органів транспортної галузі, державного управління, місцевого самоврядування, які б сприяли впровадженню та підвищенню ефективності державної політики і державного управління, спрямованих на вирішення проблем, пов'язаних з якістю надання транспортних послуг.

Бібліографічні посилання:

1. Державне управління у сфері охорони здоров'я: суспільні потреби та підготовка кадрів: метод. рек. / авт. кол.: І.М. Солоненко, Л.І.Жаліло, О.І. Мартинюк та ін. – К.: НАДУ, 2010. – 56.
2. Про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців: Указ Президента України від 30 травня 1995 р. № 398/95 // вісн. держ. служби України. – 1995. - №2. – С. 4-6.
3. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір: монографія / за ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2008. – 316 с.

С.Є. Блохін, А.П. Зіборов, К.А. Зіборов
(*Національний гірничий університет*)

ДО ПИТАННЯ БАЗОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ГІРНИЧОГО ІНЖЕНЕРА-МЕХАНІКА

Вступ. Бурхливе зростання науково-технічного прогресу, обсягів інформації, розширення можливостей обчислювальної та оргтехніки, розвиток методів і засобів управління і організації виробництва, ринковий характер відносин вимагають відповідного рівня підготовки та освіти гірничих фахівців.

У той же час, не завжди конструктивна політика держави, коли поняття «реструктуризація» розумілося лише як розтягнуте на багато років закриття шахт, привела до того, що в 2005р. рівень використання гірничошахтного обладнання в галузі склав всього 43%, тобто більше половини парку гірничої техніки було в неробочому стані, виробничі потужності 70% загального числа шахт не освоювалися, галузь втрачала виробничий і кадровий потенціал (С.Б. Тулуб. «Стан і перспективи розвитку вугільної промисловості України». К., 2007, УкрНДІпроект, 70 стор.).

Тому сьогодні організація і виконання наміченого в довгострокових програмах розвитку галузі - за молодими фахівцями - гірничими інженерами, яких щорічно направляють на виробництво профільні вищі навчальні заклади.

Вимоги до підготовки гірничого фахівця широкого профілю були сформульовані ще на зорі становлення гірничої науки, в тому числі, і в «Положенні про Катеринославське Вище Гірниче Училище». У пункті першому якого говорилося: «... цей навчальний заклад має на меті спеціальну освіту осіб, які присвятили себе переважно практичній діяльності з гірничої справи (рудничної та заводської)».

Це «Положення ...» - абетка (основа) гірничого мистецтва, сформульована століття тому на основі досвіду попередніх поколінь. Вона стала основою і гірничої науки, і створеними на ті часи прогресивними технологіями і зразками гірничої техніки. Апробація протягом століття такого підходу до освіти гірничих фахівців і визнання вітчизняних наукових шкіл світом, як найбільш прогресивних, - основа його використання і в подальшому.

Абетка залишається абеткою в усі періоди розвитку цивілізації і змінювати її навряд чи можливо, щоб не підрубати її коріння.